

Зміст

Вступ.....	2
Розділ 1 Теоретичні засади дослідження	
1.1 Підходи до трактування фразеологічних одиниць(ФО).....	5
1.2 Метафоризація як підґрунтя ФО.....	10
1.3 Характеристики фразеологічних одиниць.(ФО).....	19
Розділ 2 Лінгвістичний аналіз англійських фразеологічних одиниць на позначення бідності і багатства	
2.1 Семантичний аналіз фразеологічних одиниць на позначення бідності.....	22
2.2 Аналіз фразеологічних одиниць на позначення багатства.....	30
Висновок.....	35
Класифікації, які були опрацьовані.....	36
Список використаної літератури.....	37

Вступ

Англійська мова визнана міжнародною мовою і займає четверте місце за численністю людей, які володіють нею. Вивчення англійської мови доволі поширене в нашій країні. Добре знання мови, в тому числі й англійської, неможливо без знання його фразеології.

Як доказ цьому, ми знаходимо розділ «Фразеологія» у будь-якому підручнику з мовознавства.

Для тих, хто вивчає англійську мову як іноземну, цей шар мови представляє труднощі при її освоєнні. Щоб фразеологізми насправді стали помічниками у спілкуванні, необхідно їх розуміти, а для цього треба заглянути глибше у природу фразеологізму. Тому розроблення і удосконалення способів класифікації та вивчення фразеологізмів є важливим. Нові підходи до вивчення фразеологізмів полегшать і зроблять більш ефективним засвоєння їх учнями. Ми бачимо, що дослідження фразеологізмів є актуальною проблемою, бо розуміння та уміння правильно застосовувати фразеологізмів впливає на загальний рівень володіння мовою. Фразеологізм - стійке та неподільне, зазвичай експресивно-забарвлене сполучення лексичних одиниць, що є номінальним за функцією, і значення якого не залежить від значення окремих лексичних одиниць, що входять до його складу. Фразеологічні сполучення є важливим стилістичним засобом і відіграють велику роль розумінні культури та менталітету певного народу, соціуму.

Актуальність теми- Фразеологізми є важливим компонентом національної ідентифікації та є скарбницею народної мудрості та моралі. Головна функція фразеологічних одиниць надавати мові колориту, робити її більш виразною. За допомогою фразеологізму можна лаконічно виразити думку. До вивчення фразеологізмів використовують різні підходи: вивчають їхнє походження, структуру, семантику тощо.

Метою курсової роботи є аналіз фразеологічних одиниць та їх класифікації відповідно до різних підходів.

В процесі дослідження ми спробуємо розв'язати такі завдання: визначити загальне поняття «фразеологічна одиниця» та вибрати більш об'єктивне його тлумачення; охарактеризувати фразеологічні одиниці; навести різні класифікації фразеологічні одиниці; виявити їхні функції; практичним способом з'ясувати відсоток запозичених і власно англійських фразеологічних одиниць; виявити, які з функціональних типів фразеологічних одиниць є більш поширеними; дізнатись, який з семантичних типів використовується частіше; визначити, до яких стилістичних прошарків належать фразеологічні одиниці.

Об'єкт дослідження- фразеологічні одиниці англійської мови.

Предмет дослідження- лінгвістичний аналіз фразеологічних одиниць англійської мови на матеріалах словника “Традиційних англійських метафор”

Методи дослідження:

- описовий метод;
- метод аналізу словникових дефініцій;
- метод порівняння і зіставлення;
- метод статистичної обробки даних.

Практичне значення дослідження-

ця робота може бути використана для подальших досліджень у цій сфері, як допоміжний матеріал при вивченні фразеологічних одиниць англійської мови.

Структура роботи- курсова робота складається з вступу, двох розділів, які мають по два підрозділи, загальний зміст роботи “XXX” сторінок, використаної літератури.

Розділ І

Теоретичні засади дослідження

1.1 Підходи до трактування фразеологічних одиниць(ФО).

На сьогодні у фокусі досліджень лінгвістів перебувають проблеми та аспекти антропологічного підходу у дослідженнях мовних явищ, зокрема на питання відображення народної культури та її історії. Культурно-національна специфіка мовних одиниць завжди є актуальною для

науковців, оскільки дозволяє дізнатись про особливості вербалізації певних культурних явищ. Культурно- національний аспект розглядається як інформація, що включає різні соціальні, етнографічні, географічні, історичні відомості й несе в собі асоціативно- образну інформацію носія мови. Фразеологічні одиниці (ФО) постійно викликають підвищений інтерес та увагу у дослідників. Адже вживання фразеологічних одиниць надає мові експресивності та виразності, оскільки вони відображають культурні особливості нації.

Наразі у сучасній лінгвістиці наявна значна кількість праць як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, в яких досліджено різні аспекти фразеологічних одиниць (М. Алефіренко, Н. Амосової, О. Ахманової, Я. Бечко, В. Білоноженко, О. Молоткова, О. Дмитренко, М. Гамзюка, М. Гойхмана, В. Жукова, О. Куніна, А. Мелерович, Т. Мітіної, В. Мокієнко, О. Райхштейна, О. Смирницького, І. Теплякова, Ю. Фірсової та інших). Огляд літератури з питань фразеології засвідчив, що в лінгвістиці не існує єдиного тлумачення терміну «фразеологізм». Це одне з найбільш суперечливих питань. Зауважимо, що згідно з Л. Г. Авксентьєва існує понад двадцять дефініцій поняття «фразеологізм», проте жодна з них не набула загального визнання. Деякі вчені вважають, що визначення ФО таке ж складне, як і визначення слова. Ця складність полягає насамперед у тому, що для слова і стійких сполучень слів не характерні властивості, які були б віднесені до кожного з них без винятку [1:13]. Отож, метою запропонованої статті є здійснити огляд наявних у сучасній лінгвістиці підходів до трактування фразеологізмів та їх класифікацій. В. Н. Телія вважає, що «фразеологізм – це загальна назва семантично пов'язаних поєднань слів і пропозицій, які, на відміну від схожих з ними за формою синтаксичних структур, не виробляються відповідно до загальних закономірностей вибору і комбінації слів при організації висловлювання, а відтворюються в мові у фіксованому співвідношенні семантичної

структури та певного лексико-граматичного складу» [11:48]. Фразеологізми – на думку О. В. Куніна, – це «стійкі поєднання слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичним моделями змінних словосполучень» [8:13]. Я. А. Баран визначає, що фразеологізми, як правило, не визначають нові предмети оточення, а вказують на ставлення до знайомих речей та їх оцінку. Опис цих явищ опосередкований і, разом з тим, влучний та стилістично яскравий, пор.: to kick the bucket «врізати дуба», to let off steam «виговоритися», to let sleeping dogs lie «не чіпати лиха», to rack one's brain «ламати голову, уважно міркувати» [4:63]. Існує чимало інших визначень терміну «фразеологізм». Наприклад, Б. О. Ларін під фразеологічними одиницями розуміє такі стійкі словосполучення, які характеризуються втратою первісних реалій і появою нового метафоричного значення. «Фразеологічна одиниця, – зазначає О. М. Бабкін, – це така одиниця мови, якій властива цільність, що виникає у результаті послаблення лексичного значення у слів її компонентів». С. Г. Гаврін стверджує: «Фразеологічна одиниця – це відтворювана загальноновживана мовна одиниця, цілісна за своїм значенням і складена з двох і більше повнозначних слів» [3:54-59]. Серед дослідників також не існує однозначної думки щодо складу ФО. До фразеологізмів низка лінгвістів не включають прислів'я, приказки та крилаті слова, вважаючи, що вони за своєю семантикою та синтаксичною структурою відрізняються від фразеологічних одиниць. Так, наприклад, вважає В. М. Мокиєнко, який, щоправда, зазначає, при цьому, що прислів'я є джерелом фразеологізмів [10:34]. Подібні думки знаходимо і в працях В. В. Виноградова, М. М. Амосової та М. М. Копиленко. Поряд із проблемою визначення фразеологічних одиниць, одним із дискусійних питань залишається класифікація фразеологізмів. Важливою умовою класифікації фразеологізмів є повнота охоплення

одиниць. Ті чи інші типи фразеологізмів належать до часткових, окремих елементів, до яких призводить аналіз сукупного цілого. Вони повинні протиставлятися між собою, утворювати ряди із завершеним числом опозиції, хоч сама система (чи сума одиниць), яку вони репрезентують, відкрита.

Аналіз класифікації фразеологізмів показує, що значна доля розбіжностей між ними припадає саме на різне розуміння дослідниками сукупного цілого, обсягу фразеології. Звідси, принаймні на один тип одиниць більше або менше містить та чи інша класифікація фразеологізмів. Особливо це стосується прислів'їв та приказок, термінів, складених із двох і більше слів, а також цілого ряду зворотів [5:83]. Кожен з науковців класифікує ФО за певними критеріями. Зустрічаються класифікації з подібними рисами, а деякі з них це ніщо інше, як трансформації вже існуючих класифікацій. Серед найбільш відомих класифікацій ФО виділяємо класифікації, розроблені В. В. Виноградовим, О. В. Куніним, О. І. Смирницьким, Н. М. Амосовою, А. І. Алехіною.

В. В. Виноградов поділяє всі на фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення та фразеологічні сполучення. У основу даної класифікації покладене співвідношення, що існує між значенням фразеологічного цілого та його компонентів [6:126-143]. Н. М. Амосова, наприклад, класифікує ФО за структурним принципом та виділяє **наступні структурні типи фразеологічних одиниць**: фразеологічне сполучення, сурядні фразеологізми, одновершинні фразеологізми, дієслівно-постпозитивні фразеологізми [2:121-147].

Однією з найбільш поширених класифікацій англійських фразеологічних одиниць є класифікація О. В. Куніна, в основу якої покладені структурні і семантичні особливості фразеологізмів та ступінь поєднання компонентів у фразеологізмі. Згідно цієї класифікації фразеологічні одиниці

поділяються на чотири класи відповідно до їхньої комунікативної функції, що зумовлюється **структурно-семантичними особливостями**:

- 1) номінативні фразеологічні одиниці;
- 2) номінативно-комунікативні фразеологічні одиниці;
- 3) фразеологічні одиниці ні номінативного, ні комунікативного характеру;
- 4) комунікативні фразеологічні одиниці [9:90-250].

Перший клас це номінативні фразеологічні одиниці. Номінативні фразеологічні одиниці є зворотами, що позначають предмети, явища, дії, стан, якість і т. д. До складу номінативних ФО входять фраземи та звороти, що мають номінативне значення [9:90]. О. В. Кунін сюди також відносить словосполучення з одним повнозначним словом (above the salt), сурядні сполучення типу (wear and thear) і звороти з предикативною структурою типу (as the crow flies) і частково предикативні звороти, типу (see how the land lies) [9:90-166].

Другий клас, номінативно-комунікативний, складається з дієслівних фразеологізмів. Це стійкі дієслівні сполучення, які можуть трансформуватися у реченні при вживання пасивної форми дієслова. Наприклад to break the ice – the ice is broken «почати», to beat the drum – the drum is beaten «хвалитися». Деякі звороти, що складаються з дієслова з прямим додатком трансформуватися не можуть. Наприклад to beat the air «переливати з пустого у порожнє», to beat the alarm «дати сигнал тривоги» [9:167-168].

Третій клас включає фразеологізми, які складаються з вигуківих сполучень та вигуків, які мають предикативну структуру та переосмислене експресивне значення компонентів: dog my cats! «Прокляття!», sakes alive! «Нічого собі!», by George! «От тобі й на!» [9:230-231]. Вони виділені в окремий клас на тій основі, що не доведений ні їх номінативний, ні їх комунікативних характер.

Четвертий клас це комунікативні фразеологічні одиниці. До комунікативних фразеологічних одиниць належать фразеологізми, які є реченнями, причому не частково предикативними типу believe that the moon is made of green cheese «вірити у небилиці» або ships that pass in the night «випадкові зустрічі», а цілнопредикативними [9:240]. У цьому класі можна виділити дві групи зворотів: прислів'я (a great ship asks deep water «великому кораблю – велике плавання», there is no smoke without fire «немає диму без вогню») та приказки (the answer is a lemon «негативна відповідь», the world is a small place «світ тісний»).

1.2 Метафоризація як підґрунтя ФО.

Теоретичні основи метафоризації негативних емоцій. Специфіка фразеологічного значення полягає у тому, що воно не виходить безпосередньо із суми значень компонентів ФО. Цілісність значення ФО досягається повним або частковим переосмисленням, актуалізацією компонентів. Деактуалізація визначається як семантичне перетворення слова в складову ФО, його компонент [13: 9]. Розповсюдженим є погляд, що семантичне перетворення компонентів ФО, їх деактуалізація викликається найчастіше метафоричним переосмисленням вільного словосполучення – об'єкту метафоризації. Метафоричне переосмислення визначається як "перенос найменування з одного денотату на інший, який з ним асоціюється, на основі реальної або уявлюваної схожості" [14: 143]. З цього визначення випливає, що принцип подібності виступає основним підґрунтям для процесу метафоризації. Модус фіктивності надає можливість уподібнювати різні, інколи непорівнянні, сутності. Саме модус фіктивності приводить у динамічний стан знання про світ, образно-

асоціативне уявлення, яке викликається цим знанням, та готове значення – усі вони взаємодіють у процесі метафоризації. Модус фіктивності забезпечує перехід від реального до гіпотетичного відображення дійсності і виступає обов'язковою умовою усіх метафоричних процесів [15]. Багато абстрактних понять, до яких можна віднести емоційні переживання особистості, структуруються через метафоричний перенос знайомої інформації у незнайому площину [16: 141]. Щодо позначення емоцій у мові, вчені зазначають, що мовні засоби вираження емоцій надзвичайно метафоричні, оскільки емоція рідко виражається прямо, а навпаки, завжди уподібнюється чомусь [17]. Утворення фразеологічного значення, тобто вторинної номінації, здійснюється за метафоричною моделлю, яка базується не тільки на семантиці слів, але й використовує людський досвід, особливості сприйняття і уяви. М. Блек підкреслює культурну суть метафори і стверджує, що імплікації, утворені у результаті метафоричного вживання мовних одиниць, співпадають з асоціаціями, прийнятими у певній мовній спільноті, та можуть відрізнятися від асоціацій в іншій мовній спільноті [18]. Переносу найменування у процесі утворення ФО сприяє їх образна основа. Специфіка знакової функції ФО забезпечується самим механізмом їх утворення, основною тенденцією якого є збереження асоціативно-образного уявлення про первісну ситуацію [19;28].

Поняття "тілесна метафора" та її роль у репрезентації негативних емоцій у фразеології англійської та української мов. Головний напрям метафоричних переносів відбувається від самої людини і найближчої до неї дійсності на весь інший світ. Найбільш характерний для метафори параметр – антропоцентричність – проявляється у тому, що вибір підґрунтя для метафори пов'язаний зі здатністю людини вимірювати нове (у тому числі, абстрактні сутності) за своїм образом і подобою. Оскільки внутрішній світ людини моделюється за аналогією із зовнішнім, матеріальним світом, основним джерелом психологічної лексики виступає

лексика фізична, яка використовується у вторинних метафоричних смислах [20: 387]. Така співвіднесеність допомагає зрозуміти більш абстрактні поняття у термінах більш конкретних об'єктів [21: 4]. Особливе місце у фразеологічній репрезентації емоцій належить "тілесній метафорі" (термін В. Ю. Апресян і Ю. Д. Апресян) станів душі [22]. ФО такого типу описують фізіологічну реакцію людини на певну емоцію, наприклад, англ. *be in a cold sweat* 'обливатися холодним потом (від страху)', *turn purple with rage* 'почервоніти від люті, шаленства'; укр. *кров заливає / залила обличчя* (лице) 'хто-небудь червоніє від збудження, захоплення, сорому і т.ін.', *морозом подрало по шкурі* 'кого-небудь охопило неприємне відчуття холоду від сильного переляку, переживання т.ін.'

Перед тим, як проаналізувати особливості функціонування тілесної метафори у фразеології англійської та української мов, необхідно розглянути зв'язок емоцій з фізіологічною діяльністю організму з точки зору психології емоцій. Той факт, що будь-який емоційний стан супроводжується багатьма фізіологічними змінами в організмі, свідчить про тісний зв'язок між емоціями та діяльністю організму. Емоційне збудження охоплює доволно регульовані компоненти (наприклад, загальнорухові і мімічні, а також мовленнєві реакції, слъзовиділення, дихання) та нерегульовані компоненти емоцій (наприклад, діяльність серця, зміна стану шлунково-кишкового тракту, м'язової системи, потовиділення). Фізіологічні процеси разом з мімічними, пантомімічними та мовленнєвими показниками виступають об'єктивними індикаторами емоційних станів. Окрім того, концептуалізація емоцій в значній мірі визначається мовними факторами. Оскільки сфера емоцій не підлягає прямому спостереженню, мовна фіксація симптоматичних реакцій і фізіологічних станів виступає основою, на якій в наївній картині світу формуються уявлення про релевантні характеристики емоції. Метафоричні вирази утворюють концептуальну базу для ментальної обробки феноменів

емоційної сфери і слугують як засіб, що допомагає перевести емоції із сфери психічної, яку неможливо побачити, у сферу фізичних реакцій [23: 130].

Основні типи тілесної метафори. Як вже зазначалось, стан емоційного переживання супроводжується симптоматикою різних органів. Репрезентація фізіологічних корелятивів емоцій у фразеології англійської та української мов свідчить про прагнення людини до вербального втілення та опису цих симптомів. Образність ФО ґрунтується на змінах у функціонуванні різних фізіологічних механізмів, які людина відчуває безпосередньо і які виникають рефлекторно, а далі усвідомлюються людиною. Аналіз матеріалу дослідження дозволив виявити різні типи тілесної метафори, які засновуються на змінах у діяльності різноманітних органів людського тіла: зміни у серцевій діяльності, пов'язані з прискоренням або сповільненням ритму серцебиття; зміни в системі кровообігу; зміни в сприйманні дійсності свідомістю; порушення у дихальній системі; процеси діяльності залоз внутрішньої секреції; температурні реакції; шкірна реакція; порушення нормального зорового сприйняття дійсності. Наприклад, в основі образів деяких ФО – зміни в системі кровообігу: англ. *make your blood boil* 'розлютовувати'; укр. *кров ударила в лице* (до лица, в обличчя і т.ін.) 'хто-небудь перебуває в стані сильного хвилювання, збудження і т.ін.'. До тілесних метафор відносяться й такі, що ґрунтуються на образах температур. Ознаки емоційного стану актуалізуються в метафорах температури і температурної обробки у таких прикладах: англ. *burn with a low blue flame* 'бути дуже злим', *burn with indignation* 'бути дуже обуреним', *hot under the collar* 'розлючений, обурений, оскаженілий'; укр. *серце (душа) тліє* 'хто-небудь зазнає моральних страждань, тяжко переживає', *танути / стати як (мов, ніби і т.ін.) віск [на сонці (на вогні)]* 'швидко втрачати сили, здоров'я від хвороби, горя; марніти'. Емоційний стан хвилювання та збудження

пов'язується з відчуттям жару, яке охоплює людину: укр. запалала (запломеніла) душа у кого, чия 'хто-небудь перебуває в стані сильного збудження, хвилювання і т.ін.'. Деякі ФО утворюються в результаті переосмислення процесів дихання та описують відчуття перехопленого духу або зміни регулярності та швидкості дихання: англ. with bated breath 'затямивши подих'; укр. дух займається (забивається, затинається і т.ін.) / зайнявся (забився, затнувся і т.ін.) 'стає важко дихати від хвилювання, сильного душевного потрясіння і т.ін.'. Метафоричному переосмисленню підлягають зміни у діяльності залоз внутрішньої секреції: англ. sweat the small stuff амер.

переживати через дрібниці'; укр. обливатися / облитися холодним потом 'дуже хвилюватися, переживати (від почуття страху, очікування чогось небезпечного, неприємного і т.ін.)'. Образи ФО будуються на змінах у серцевій діяльності, пов'язаних з прискоренням або сповільненням ритму серцебиття: серце мре (завмирає, замирає) / замерло (замерло) 'хто-небудь дуже хвилюється, відчуває раптовий переляк, страх і т.ін.'. Метафорична онтологізація емоцій конвенціональна за своєю природою, оскільки у наведених прикладах фіксуються не реальні симптоми, а "мов би" симптоми, тобто психічний стан концептуалізується через один із можливих симптомів, які надаються цьому стану в повсякденній свідомості носіїв мови [23: 134].

Аналіз ФО дозволяє зробити висновок про певні кореляції психічного та фізичного станів, які утворюють стійкі метафоричні моделі. Так, реакція душі на страх схожа з реакцією тіла на холод і утворює достатньо продуктивну метафоричну модель. Такі емоції, як злість, роздратованість, лють, мають тілесні аналоги відчуття жару. Аналізуючи збіги у відображенні фізіологічних та психологічних станів людини, В. Ю. Апресян і Ю. Д. Апресян виводять певну закономірність: емоції концептуалізуються в мові так саме, як фізичні стани [22: 32]. Такі збіги

пояснюються властивістю людини уподібнювати те, що не піддається прямому спостереженню (внутрішні емоційні процеси), тому, що безпосередньо спостерігається, тобто тілесним реакціям. Як показує матеріал дослідження, в мові відображається в основному симптоматика емоцій, притаманна людині, що є свідченням принципу антропоцентризму мови. Окрім того, спостерігаються випадки, коли образність ФО ґрунтується на симптоматиці прояву емоцій у тварин, наприклад, англ. put one's tail between one's legs 'злякатися, підібгати хвіст', get (put, set) one's back up 'розсердити, розлютити когось'; укр. завити вовком 'тяжко страждати, впадати у відчай', як (мов, ніби і т.н.) карась ротом глипає 'хто-небудь дуже розгублений, відчуває себе незручно, ніяково'). Існування анімалістичних образів пояснюється явищем зооцентризму, притаманним фразеологічній системі мови. Оскільки в процесі еволюції людського суспільства у центрі світу людини (в окремі періоди над людиною, згодом – поряд з нею) перебувала тварина, життєдіяльність тварини у трансформованому вигляді стала основою для "еталонної шкали" – зоометризму. Цим можна пояснити той факт, що у фразеології людину описано зооморфно, тобто використано терміни, пов'язані з анатомією тварини. При цьому еталоном для оцінювання людини є створені нею ж уявлення про тваринний світ. Дескрипція негативних емоцій у фразеології англійської та української мов. У лінгвістиці емоцій загальноприйнятою є класифікація лексичних засобів, які позначають емоції, на номінативи, дескриптиви, експресиви (В. І. Шаховський). Дескриптивний тип емотивної лексики ґрунтується на знаннях людської фізіології, на життєвому досвіді спостереження за реакціями організму під час переживання негативних емоцій. Услід за М. О. Красавським, вважаємо доцільним застосувати класифікацію емотивної лексики для аналізу ФО, що позначають негативні емоції в англійській та українській мовах [12]. Як свідчать вищенаведені приклади, дескрипція

негативних емоцій у площині фразеології здійснюється за допомогою ФО, що описують соматико-фізіологічні реакції людини, які супроводжують негативні емоції. Дескрипція емоцій часто ґрунтується на натуральних життєвих ситуаціях. Цей факт пояснює міжкультурні співпадання вербального опису подібних емоцій. Так, однією з універсальних форм вираження емоції подиву, притаманною людині незалежно від національної належності, виступають розширені очі: англ. *make big eyes* 'робити великі очі, дивуватися'; укр. робити / зробити великі очі 'виявляти подив, здивування'. Астенічна форма страху проявляється в оціпенінні та тремтінні, що зафіксовано у ФО-дескрипторах англійської та української мов: англ. *be frozen in one's boots* 'заціпеніти від страху', *shake in one's shoes* 'тремтіти від страху'; укр. обмирати / обмерти зі страху 'дуже лякатися, боятися', труситися (тіпатися, тремтіти і т.ін.), як (мов, ніби і т.ін.) у пропасниці 'перебувати у збудженому, нервовому, хворобливому і т.ін. стані (перев. від страху, нервового напруження)'.

ФО, утворені шляхом тілесної метафори, позначають широкий спектр негативних емоцій. В українській мові зафіксовано такі негативні емоції: переляк, страх, ніяковість, нерішучість, переживання, хвилювання, збентеженість, ніяковість, розгубленість, приголомшеність, тривога, незручність, сором, сум, печаль, туга, страждання, подив, обурення, злість, гнів, лють, розлюченість, жаль, відчай, ненависть, пиха, образа, досада. В англійській мові виявлено такі негативні емоції: гнів, лють, ненависть, похмурість, печаль, сум, розгубленість, ніяковість, обурення, тривога, переляк, страх, жах, подив, зневага, незадоволення, розчарування, досада, відчай, вина, осуд. Хоча набір емоцій в мовах дещо відрізняється, залучення даних психологічних розвідок з точки зору класифікації негативних емоцій та більш детальний аналіз семантики виявлених номенів дозволяє стверджувати, що загалом інвентар емоцій в англійській та українській мовах співпадає. Звертає на себе увагу той факт, що багато

ФО полісемічні, тобто здатні позначати дві або декілька емоцій. Це емоції, які є подібними за своєю природою або різними. Наприклад, в англійській мові ФО quake (quiver, shake, tremble) like a leaf (like an aspen leaf) 'тремтіти, як осиковий лист' може виражати такі емоції, як переляк або нервування. Українська ФО волос (волосся) дибом (дубом, дуба, рідко дротом) стає / став 'кого-небудь охоплює великий страх, гнів, подив і т.ін.' слугує для позначення декількох негативних емоцій – страху, гніву, подиву. З іншого боку, одна і та ж емоція характеризується багатьма різними симптоматичними індикаторами, що фіксуються фразеологізмами. Так, емоція страху передається декількома ФО в українській мові, які фокусуються на різних, іноді протилежних, фізіологічних індикаторах: заціпеніння вrostи в землю 'завмерти, залякнутися на місці від великої несподіванки чи сильного хвилювання, страху і т.ін.'; поява неприємного відчуття холоду (мороз поза (за) спиною (за плечима, поза шкірою, поза шкурою і т.ін.) ходить (бігає і т.ін.) у кого і без додатка 'комусь стає неприємно, страшно, моторошно і т.ін.') або жару (обдавати / обдати жаром (вогнем, морозом, холодом і т.ін.) 'викликати у кого-небудь стан сильного хвилювання, збентеження, переляку і т.ін.');

шкірна реакція як (мов, ніби і т.ін.) комашки забігали (полізли, поповзли і т.ін.) по спині 'хто-небудь відчув страх, переляк і т.ін.'. В англійській мові емоція страху передається через опис таких симптомів, як тремтіння, наприклад, to give smb the creeps 'тремтіти, аж дрож проймає (від страху і т.ін.)', заціпеніння, наприклад, be (become) petrified (paralyzed, frozen) with fear / horror 'заціпеніти від жаху', відчуття перехопленого подиху: to be breathless with fear 'бути переляканим' та інші.

Роль соматичних компонентів у створюванні образів тілесної метафори. У структурі досліджуваних ФО активно використовуються соматизми. Оскільки ФО концептуалізують негативні емоції через тілесний досвід, зрозумілою є продуктивність соматичних компонентів,

які позначають частини та органи тіла людини. Використання тих чи інших соматизмів зумовлюється симптоматикою емоцій. Аналіз матеріалу показує, що в англійській мові ФО з соматичним компонентом нараховують 29 %, серед яких: blood, eye(s), hair, nerve, head, feet, face, hand, jaw, mouth, throat, stomach, brow, lip. Як свідчить аналіз фактичного матеріалу, в українському корпусі 70 % ФО мають соматичні компоненти у своєму складі, серед яких: спина, шкура, тіло, плечі, серце, душа, груди, очі, кров, руки, зуби, голова, горло, ноги, язик. Мови протиставлення демонструють різні тенденції щодо продуктивності окремих соматичних компонентів. В англійській мові більш частотні соматизми blood, eye(s), face. В українській мові це соматизм серце, який часто варіюється з соматизмом, який позначає уявлюваний орган – душа, наприклад, завмирати / завмерти серцем (душею) 'дуже хвилюватися (з переляку, від захоплення, тривоги і т.ін.)'. Душа – значущий орган для україномовної особистості, який вважається вмістищем емоційно-почуттєвих переживань людини. У складі англійських ФО, заснованих на тілесній метафорі, компонент "душа" не зафіксований. У зв'язку з цим Г. Вежбицька робить висновок про те, що "душа" – національно специфічне слово для слов'янської мовної свідомості, та вказує на принципові відмінності між слов'янською та англо-саксонською психологією: на відміну від слов'янських мов, де контрастивну пару утворюють слова "тіло" та "душа", у англійській свідомості тіло контрастує зі свідомістю (mind) [23: 22].

1.3 Характеристики фразеологічних одиниць.(ФО)

Фразеологічні одиниці подібні до слів: і слова, і фразеологізми використовуються як готові мовні одиниці, а не створюються щоразу у процесі мовлення.

Фразеологізми, як і слова, можуть входити до синонімічних рядів: дрімати- куняти- клювати носом.

У реченні фразеологізм виступає як один член речення. Напр., у реченні І довго ти будеш товкти воду в ступі? фразеологізм товкти воду в ступі є присудком.

Фразеологізми мають синоніми і антоніми - інші фразеологізми, напр.: не приший кобилі хвіст - потрібний як п'яте колесо до воза.

Фразеологізми використовуються як в мові, так і в художніх творах. Можуть формуватися в синонімічні ряди та синонімічні пари. (ледарювати-бити байдики. Лежня справляти). Антонімічні пари передають протилежні значення та оцінки (хоч греблю гати (мало) – на макове зерно (мало)).

До фразеології належать також прислів'я та приказки, влучні вислови видатних людей (крилаті вислови) (вік живи – вік учись).

Основні ознаки фразеологізмів:

- усталена (стійка) конструкція словосполучення чи речення.
- Слова, які є компонентами фразеологізмів, втрачають своє значення і лише разом виражають одне узагальнене поняття.
- Фразеологізми не створюються в процесі мовлення, а як готові мовні одиниці відтворюються і міру потреби під час спілкування.
- Характеризуючи позитивно чи негативно особу, предмет, дію або явище, фразеологізми надають тексту певного стилістичного (експресивного) значення.
- У складі речення фразеологізми виступають одним членом речення (найчастіше присудком, обставиною), оскільки виражають одне лексичне значення.

Класифікація фразеологізмів:

1. за злитістю компонентів (слів), які входять до стійких словосполучень, виділяють 3 групи фразеологічних зворотів:

2. Фразеологічні зрощення – стійкі нерозкладні словосполучення, значення яких не впливає із значення тих слів. що входять до них (

собаку з'їсти-бути майстром). Неподільні словосполучення називають ще ідіомами. Слова в ідіомах настільки міцно поєднані одним поняттям, що їх можна вважати злитими, зрощеними (робити з мухи слона-перебільшувати). Ідіоми можуть вступати в синонімічні зв'язки.

3. Фразеологічні єдності— фразеологічні словосполучення, загальне значення яких певною мірою мотивується значенням тих слів, що них входять. (крапля в морі – небагато). Не мають такого міцного поєднання слів як зрощення. іноді можна поповнювати іншими компонентами (стерти в порошок – стерти в дрібний порошок).

4. Фразеологічні сполучення – стійкі мовні звороти, у яких один з компонентів має самостійне значення, що конкретизується в постійному зв'язку з іншими словами. (брати – нічого в рот не брати, брати гору, брати близько до серця). Центральне слово в них є стійким і не може бути змінене іншим, а залежні слова можуть виражатися синонімічним словом (порушити питання – поставити, підняти питання).

Фразеологічні вислови. – стійкі мовні звороти, які складаються зі слів з вільним значенням, але в процесі мовлення відтворюються як сталі мовні одиниці.

Фразеологічні вислови номінативного типу— це мовні кліше, виражені переважно простим словосполученням (звітно-виборча кампанія). Поява кліше пов'язана із повторюваністю ситуацій.

Фразеологічні вислови комунікативного типу— прислів'я, приказки, крилаті вислови.

Джерела фразеології:

За походженням фразеологізми поділяються на:

спільнослов'янські (водити за носа; з голови до п'ят; як на долоні);

спільносхіднослов'янські(попасти під гарячу руку);

українські (на руку ковінька, піймати облизня);

засвоєні з інших мов кальки (копії) (ось де собака зарита (з німецької мови).

Фразеологічні словники вміщують зазвичай цілісні звороти (фразеологізми, крилаті слова, ідіоми та ін.), пояснюють їх значення, особливості вживання, походження.

Розділ II

Лінгвістичний аналіз англійських фразеологічних одиниць на позначення бідності і багатства.

2.1 Семантичний аналіз фразеологічних одиниць на позначення бідності.

Бідність

Житло:

1. Go up Johnson's end- become very poor
2. Freeze out- exclude from business by competition etc.
3. One-armed landlord- the pump
4. Tied house- one so associated with a particular job that if the tenant ceases to work in that job, he loses the tenancy
5. You are as well on your purchase as some are on their set rent-to those who have as many bastards as others have lawful children

6. He who stretches his foot beyond the blanket must stretch it in the straw- hard times after living beyond your means

7. You are all out of it and into the straw- are quite mistaken

8. Stretch your legs according to the coverlet- adapt your way of life to your circumstances

9. Feel the draught- suffer from poverty, worsened, circumstances

10. Feel a draught- recognize the presence of racial prejudice

Одежа(одяг):

1. Takes his coat off to pass the workhouse door- pays his way with difficulty

2. But for the belly the back might wear gold- food is a costly necessity

3. It tatters- in disarray, reduced to useless remnants, of an argument, army

4. He sits full still that has riven breeks- a man conscious of his shortcomings will not invite attention

5. Had his breeks torn off- was severely reprimanded

6. It is hard to take britches off bare hips- you cannot have what isn't there

7. Take the breeks off a bare arse-ruin a pauper

8. Clogged again- recovered from illness

9. Bootlace/Shoestring allowance, budget, economy etc.- one barely sufficient to buy laces, let alone boots

10. On a shoestring- with the irreducible minimum of expense

11. He that goes barefoot must not plant thorns- remember your peculiar vulnerability

12. Barefoot(ed)- without sugar, cream or milk in tea or coffee

Відносини з багатими:

1. Pay the cain- a rent pain in kind, often with cocks, hens or eggs

2. Heart-thirled- bound by the affections

3. Take it out of his ribs- exact a debt with punishment in lieu of payment
4. Bend/Lean over backwards to...- exert efforts beyond what could reasonably be expected
5. Arse-wiper- one who ingratiates himself with the boss
6. Feel cheap- feel inferior
7. Kill-cow-joy- someone who delights in disaster
8. Enthrall-enthrall, render, someone the servant of delight, captivate generally
9. Aries-penny/Aries-shilling- something given to add persuasion, a sweetener

Голодування:

1. Scotch/Welsh bait- a rest without other refreshment, especially when allowing a horse to stand still a few minutes at the top of a hill
2. Starved- deprived generally of affection, company, reading matter etc.
3. They must hunger in frost that will not work in heat- when times are good, prepare for bad times
4. Live on air- without eating
5. Live from hand to mouth- consume food as soon as obtained
6. A hand-to-mouth existence- living improve-dently
7. Bag of bones- an emaciated person
8. He'll eat a man off his horse- a hungry lad
9. One too many at the porridge pan- too many in a family for the food available
10. He won't give a bean for a pea-is very ungenerous
11. Give a pea for a bean- give a present with an eye to a future return
12. Turnip watch- large round one
13. Earn your kail- earn your livelihood

Мотив “бідність” представлений у досліджуваних мовах харчовим, артефактним, тілесним кодами та відображає історико-суспільне життя українського й англійського народів (укр. перебиватися з хліба (з юшки) на воду (на сіль, на квас); їсти сухий хліб; ходити з торбами; англ. living from hand to mouth; (to live) on shoestring; to sit on penniless bench; to live on beans). Так, наприклад, в основі сюжету внутрішньомовного англійського інтертекстуального фразеологізму living from hand to mouth лежить суспільне життя Англії XVI століття: високий рівень безробіття як наслідок війн попередніх років, бідність, бродяжництво. Бідняків називали тими, хто живе “з руки й до рота”, бо голод змушував їх одразу з’їдати всю милостиню, яку подавали, не залишаючи на завтрашній день . Скрутне матеріальне становище асоціюється з сидінням на “безгрошовій лавці” – to sit on the Penniless bench (раніше на лавках біля церкви сиділи саме нужденні люди. В українській культурі бідність асоціюється з хлібом і водою як найпростішим харчем – перебиватися з хліба на воду

Під час аналізу фразеологізмів на позначення бідності виділено ФО, у семантичній структурі яких домінантною є сема «бути бідним». Об’єднання фразеологізмів у ФСГ «бути бідним» базувалося на таких критеріях:

- категоріальна співвіднесеність із дієсловом;
- наявність спільної семи «бути бідним» в семантичній структурі всіх компонентів групи. Оскільки бідність, як і заможність, визначається за різними ознаками, то фразеологізми в межах ФСГ «бути бідним» поділяються на ФСР «бути бідним», «жити в нестатках, злиднях», «жебракувати». У межах ФСР «бути бідним» виділяємо ФСР з ідеограмами:

1) «не мати одягу» (не мати чим хребта (хребет, тіло і т. ін.) прикрити; світити латками; руб’ям (дрантям і т. ін.) трясти);

2) «не мати житла» (чужі дворища топтати; тинятися по чужих хатах; під (попід) [чужим] тином);

3) «не мати нічого» (ні кола, ні двора, ні рогатого вола; ні двору, ні тину; ні хати ні в хаті; нема чим тютюку виманити з-під столу; грошей голо).

Фразеосемантична група «збідніти» репрезентувала в значенні критерії, за якими українці визначають погіршення фінансового стану, рівня матеріального забезпечення. У зв'язку із цим, думаємо, справедливо говорити про те, що фразеологізми на позначення збіднення перебуватимуть на ФСП «бідність».

ФСР з ідеограмою «збідніти» формують фразеологізми :
доробитися до голого коліна; піти на жебраний хліб; залишитися (лишитися, зостатися) в одній сорочці (без сорочки); без штанів остаться; програватись / програтись до нитки; звестися до нитки; опинитися в лаптях; сісти в лапоть; бити по кишені кого; потрусити калитку (калиткою) в кого.

Зазначені фразеологізми, називаючи різні ситуації переходу до категорії збіднілих, об'єднуються в різні мікроструктури.

Так виділяються ФСР з ідеограмами:

1) «потрапити в незручне, матеріально скрутне становище» (опинитися в лаптях; сісти в лапоть);

2) «витрачати майно на алкогольні напої» (пропускати / пропустити крізь горло що, з актуалізацією пейоративних сем: пияцтво – це негативна звичка, що засуджується соціумом як така, а надто у зв'язку з неконтрольованістю);

3) «дійти до крайнього зубожіння, до важкої скрути» (залишитися (лишитися, зостатися) в одній сорочці (без сорочки); без штанів остаться);

4) «доводити до бідності» (зводити / звести з хазяйства (з хліба); доводити / довести до сумного; озуті (взути, обути і т. ін.) в постолі (в

лапті) кого, заст., зневажл.; знімати (стягати) / зняти (стягти) останню сорочку з кого; залишати/ залишити без сорочки;

5) «завдати збитків» (бити по кишені кого; потрусити калитку (калиткою) в кого; бити карбованцем по кому;

6) «збідніти» (доробитися до голого коліна; піти на жебраний хліб).

Фразеологізми цієї групи хоча й характеризуються різним ступенем мотивованості цілісної фразеологічної семантики значеннями слів-компонентів, проте чітко окреслюють вектор інтерпретації образної основи. Наявність у лексичному наповненні слів-компонентів із символічною семантикою бідності / заможності (постоли, лапті, хліб, сорочка, сума), думаємо, умотивована стереотипністю позначуваних ними ситуацій, адже «стереотип є стабілізуючим фактором, який дає змогу, з одного боку, зберігати і трансформувати деякі домінантні складники культури, а з іншого, виявити себе серед «своїх» і водночас пізнати “свого”» [27: 110].

Цілісне фразеологічне значення формується на базі смислового центру – стрижневого слова компонента, а от напрям розвитку семантики в бік позначення бідності мотивується дистрибутивним оточенням (звести з, довести до, залишити / залишитися без, знімати / зняти останнє, жебраний, голий).

Наприклад: Пісок не родить, та з хліба не зводить (М. Номис) [31, т.3: 490]; Минуло днів і вечорів немало З тих пір, ..як, в постоли обувши свого пана, Спалили дві гуральні спозарана (А. Малишко);

Гулі не одного в лапті обули (М. Номис) [32: 461-462].

Категоріальна сема об'єднала в структурі ФСТГ «збідніти» фразеологізми з інтегральними семами «збідніти через суб'єктивні причини» (пропускати / пропустити крізь горло що), «збідніти через об'єктивні причини» (опинитися в лаптях), «збідніти з примусу» (доведення до бідності, завдати збитків) (зводити / звести з хазяйства (з

хліба); оставляти / оставити без сорочки). Периферійну зону названої ФСТГ представляють фразеологізми, у цілісному значенні яких сема «збідніти» реалізована імпліцитно, на позначення неорганізованого належним чином життя. Живе, як сорока на тину [30, т.4: 261].

Фразеосемантичну групу «бідний» (48 ФО) сформували ФО на позначення різних ознак бідності. В її батька хазяйство бідне і пустий гаманець [35, кн.1: 168]; – Ой, косили косарики Півтори неділі, – Не бачили косарики Хліба ні скорини (Укр. думи) [31, т.9: 299].

ФСР «зовсім бідний, не має грошей» утворюють 17 ФО: і (ні, ані) [ламаного (щербатого, залізного і т. ін.)] шага (шеляга і т. ін.);

без шеляга за душею; копійка копійку не доганяє в кого;

ні копійки (ні копійки, ні коп'я); у кишені ані дзенькне у кого; [аж] свистить (свище, гуде, гуляє, віє, ходить і под.) [вітер (дюдя, хурдига)] у кишені (у кишнях, рідко по кишнях) у кого;

пустий (порожній) гаманець (рідше гаман); з пустою (з порожньою) кишенею; з бідною кишенею і т. ін.; дірки в карманах у кого; мати [у кишені] дюдю; і в скрині пусто і в кишені не густо у кого; [і] хліба ні за що купить; хліба ні скорини та ін.

Широкий спектр фразеологізмів ФСР «зовсім бідний, не має грошей» своєю семантикою відображає уявлення про цілковите зубожіння.

Як зауважує В. Д. Ужченко, душа – ямка між ключицями, де, як думали, містилася душа людини. Тут же, «за душею», раніше й зберігали гроші [35: 217]. Дистрибутивне оточення без, за душею при стрижневому слові-компонентові шеляг указує на відсутність грошей, бідність, наприклад:

Чужинець, гольтіпака, без шеляга за душею – його зять (Олесь Досвітній). Він носився з думкою виїхати до Америки. Але як виїхати? Без шеляга при душі не рушиш з місця (І. Франко) [32: 775].

Отже, фразеосемантичне поле «бідність» (180 ФО) представлене чотирма субстантивними ФСГ («бідне життя», «бідний одяг», «бідна людина», «засоби для існування»), ад'єктивною ФСГ («бідний»), 2 дієслівними ФСГ («бути бідним» і «збідніти»).

Компонентний склад фразеологізмів ряду дуже різноманітний, тому ФО організовані у фразеологічні серії зі словами-компонентами назвами грошових одиниць, з назвами елементів одягу, зі словом-компонентом хліб. Найпродуктивнішими серіями серед згаданих є об'єднання ФО з назвами грошових одиниць (шеляг (шаг), копійка) і зі словом-компонентом кишень. Такі кількісні показники є зрозумілими, адже копійка, гріш – еталон мінімальної грошового забезпечення, тому бідність, відсутність грошей асоціюється з відсутністю найменшого – копійки.

Сигналізаторами семи «немає грошей» в одних ФО виступають:

1.прикметникові слова-компоненти пустий, порожній, бідний, в інших

2.дієслів- ні – ані дзенькне, свистить, свище, гуде, гуляє, віє, ходить, а також

3.іменникові – дірки, дюдя,

4.прислівникові – не густо, пусто.

Наявна варіантність лексичного наповнення фразеологізмів на позначення різного соціального стану засвідчує трансформаційні потенції мовного матеріалу, умотивовані активним функціонуванням фразеологічних одиниць і динамічністю критеріїв бідності, що визначає напрям подальшого дослідження окресленого корпусу фразеологізмів.

2.2 Аналіз фразеологічних одиниць на позначення багатства.

Багатство

Гроші:

1. Is made of money- is very wealthy
2. Has money to burn- so much that he can afford to waste it
3. Feel/Look like a million dollars- feel or look marvellous, excellent
4. There is more honesty in a penny than in five pounds- because scrupulous
5. Bright as a dollar
6. Queer as a nine-bob note- because there is no such issue
7. Phoney/Queer as a three-dollar bill- there is no such denomination

Подорожі:

1. Most people can see through a turnpike gate when it is open; you can see through a barn door! -in answer to conceit
2. Enough to waken turnpike stones
3. Keep the crown/cattle of the causey maintain your proper position and authority
4. Credit keeps the crown of the causeway- commands the respect and preference that a debtor does not get
5. Passenger- ineffective member of crew or team, so that the other have to 'carry' him
6. Cook's tour- an excessively protracted viewing of a property
7. Tour guide- person who stays with someone having a psychedelic drug 'trip', to support them
8. Travel light- live a life free from cares and responsibilities
9. Portmanteau word- one that contains several meanings
10. Meet half-way- grant concessions in order to reach agreement
11. Half-way house- an intermediate stage; a pause in the progression

Коштовності:

1. Of the first water- of the highest quality, excellent
2. Rough diamond- character of more worth than polish

3. A diamond is valuable, though it lie on a midden- bad conditions cannot detract from a person's true worth

4. A pebble and a diamond are alike to a blind man- value resides only in appreciation

5. Born with a silver spoon in his mouth- into a wealthy home

6. Like a pearl in a hailstorm- of something impossible to find or detect

Вище суспільство:

1. Nursed in cotton- brought up very tenderly

2. Keep/Wrap in cotton-wool- nurse carefully

3. Handle without gloves- treat roughly, severely

4. House and hall- entirely, completely; a clean sweep

5. Peacock horse- one with a showy mane and tail

6. Peacock engine- a railway engine with a separate tender

7. Peacock coal- coal reflecting various colors

Доброякісна їжа:

1. Either a feast or a fast/famine- no happy medium, one extreme or the other

2. Supersede- hence, supplant, eliminate

3. Above/Below the salt- socially superior/inferior

4. Bellyful- sufficiency, and more of things other than food

5. Paced like an alderman- slowly, being likely to have gout

6. Flesh-pots- luxurious living

7. Like trying to open an oyster with a bus ticket- a comment on someone's incompetence

8. Undone- like an oyster

9. A stopping/choking oyster- a retort that silences the recipient

10. Full of beans- full of energy

11. Bean-fed- living on the best

За даними тлумачних словників концепт wealth складають три словникових значення:

1. добробут, матеріальні володіння;
2. велика кількість всього;
3. економічна цінність.

Можна сказати, що основне значення багатство - благополуччя, щастя актуально для сучасної англійської свідомості молоді. Значення бажати, прагнути, сподіватися стерлося в дефініціях досліджуваного поняття з плином часу, але підсвідомо до багатства прагнуть, його хочуть і бажають.

Дослідження концептосфери "гроші" пояснюється тим, що цей концепт належить до ціннісних домінант, сукупність яких складає погляди тієї або іншої культури. Так, на думку В. Маслової, кількість лексичних одиниць, які є концептами, обмежена, тому що не всі імена-позначення явищ є концептами. Концептами стають тільки ті явища дійсності, які є актуальними та цінними для даної культури, мають велику кількість мовних одиниць для своєї фіксації, є темою прислів'їв та приказок, поетичних та прозових творів. Отже, сталі вирази, приказки та прислів'я, в яких реалізується концепт "гроші", доводять його значущість та багатство.

Отже, дослідження мовної картини світу в сучасній лінгвістиці спричинило потребу лінгвістичного вивчення концептів. Результати аналізу концепту "гроші" та «багатство» у досліджуваних мовах дозволяють визначити національні особливості мовних систем, які виявляються в різних засобах вербалізації одного й того ж концепту.

Так, мотив “достаток” з алое мотивами „життя в достатку” (укр. [і] хліб і до хліба; жити (собі) та (і) хліб жувати; як вареник у маслі; живе як галушка в маслі; медові та молочні ріки; англ. to have one's bread buttered for life; to bring home the bacon; the land flowing with milk and honey),

„заможного життя“ (укр. молочні ріки і киселеві (масляні) береги; англ. to eat the bread of luxury; to have one's cake baked реалізується переважно за допомогою харчового коду культури. Цей мотив запозичений з історико-суспільного життя етносів і біблійних джерел. У кожній українській родині хліб колись був найпершим годувальником, він був святиною, символом добробуту, гостинності, здоров'я, багатства. Достаток або скрута обов'язково пов'язувались із хлібом: [і] хліб і до хліба “необхідні засоби для існування; достаток”; їсти хліб “мати все необхідне для життя”; їсти сухий хліб “жити у нестатках, бідності, нужді”; жити (собі) та (і) хліб жувати “вести нормальний, матеріально забезпечений спосіб життя”; перебиватися з хліба (з юшки) на воду (на сіль, на квас) “бідувати, терпіти нестатки” Особливості виготовлення різних хлібних виробів пов'язані з тістом, з якого виготовляли вареники та галушки, які вважаються символами традиційної української кухні, що відобразилося у фразеології. В англійській фразеології ми зафіксували набагато менше ФО, пов'язаних з хлібом. Можна припустити, що для англійців очевидно хліб не має такої виразної символіки, як для українців.

Поширеним у англійців є вираз to bring home the bacon “достатньо заробляти для утримання себе та родини; бути успішним у чомусь”. Одна з двох версій походження ідіоми розповідає про зв'язок з Dunmow Flitch (flitch – засолений копчений свинячий бік). Шматком бекону нагороджували англійське подружжя, яке покійно стояло на колінах перед церквою у Грейт Данмоу, Есексі, і присягалось, що впродовж року і одного дня вони не сваритимуться. І такий bacon отримати було нелегко. З 1224 по 1772 роки цих нагород було лише вісім. І дотепер подібна традиція проводиться кожні чотири роки Деякі джерела вказують на іншу етимологію цього виразу. Його пов'язують із веселим видом спорту, популярного на сільських ярмарках, де учасники намагаються спіймати

свиню, змащену жиром. Переможець в нагороду отримує цю свиню, таким чином успішно brings home the bacon (досл. "приносить додому бекон").

Наявність часу уподібнюється багатству, а відсутність часу - бідності: "different situations and time constraints would likely to impact on those who predominantly feel 'time rich' or 'time poor' so that they feel somewhat 'richer' or 'poorer'".

Висновок

Значне місце в лінгвістичних дослідженнях займає фразеологія - розділ лексикології, у якому вивчаються семантичні, морфологічні, синтаксичні й стилістичні особливості фразеологізмів.

Проблемами фразеології займалось багато науковців, серед них Ш. Баллі, Л. Сміт, Ч. Хоккет, І.О. Бодуен де Куртене, О.В. Кунін, В.В. Виноградов, О.О. Потебня, І.В. Арнольд, Т.І. Арбекова, Є.Ф. Арсентьєва, В.Д. Ужченко, та інші.

Учені й досі не дійшли єдиного висновку щодо багатьох питань фразеології.

Одним зі спірних питань є термінування мовної одиниці, що є першоелементом фразеології. У даному дослідженні ми надали перевагу терміну фразеологічна одиниця. Ще одне спірне питання фразеології стосується її об'єкту.

Виділяються різні підходи вчених. Одні вважають, що фразеологи повинні вивчати тільки словосполучення. Інші розширити сферу

фразеології за рахунок прислів'їв, приказок, крилатих висловів, афоризмів та інших мовленнєвих утворень.

Багато фразеологізмів утворилося на основі спостережень за поведінкою, зовнішнім виглядом, життям.

ФО із зоосемічним компонентом характеризуються подвійним смислом, і значення складових слів стійкого словосполучення створюють певну картину, але фактичне значення всієї одиниці має мало, або й нічого спільного із цією картиною, створюючи цілком новий образ.

Щодо класифікації ФО, вчені, спираючись на ті чи інші ознаки ФО, дотримуючись певних принципів (семантичного, функціонального, граматичного, генетичного тощо), запропонували низку класифікаційних схем, що використовуються в теоретичній та методичній літературі.

У даному дослідженні було опрацьовано такі класифікації:

1. Семантична класифікація, розроблена В.В. Виноградовим, в основі, якої лежить поділ ФО на 3 типи залежно від рівня мотивації. В.В. Виноградов виділяє фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення.

2. Структурно-семантична класифікація О.В. Куніна, який виділив такі типи ФО: номінативні ФО, номінативно-комунікативні ФО, вигуківі і модальні ФО, комунікативні ФО.

3. Щодо структурної класифікації ФО, то І.В. Арнольд найдетальніше розробила класифікацію ФО згідно їх граматичної структури. Вона класифікує їх так: ФО, що функціонують як іменники; ФО, що функціонують як дієслова; ФО, що функціонують як прикметники; ФО, що функціонують як прислівники; ФО, що функціонують як прийменники; ФО, що функціонують як вигуки.

4. Структурні типи ФО Є.Ф. Арсентієвої (І. ФО зі структурою словосполучення: 1) дієслівні ФО; 2) субстантивні ФО; 3) ад'єктивні ФО; ІІ. ФО зі структурою речення) та І.В. Корунця (поділ ФО на ідіоми речення, ідіоми словосполучення та ідіоми слова).

Список використаної літератури:

1. Авксентьев Л. Г. Фразеологичная единица как предмет фразеологии та її основні ознаки// Мовознавство. – 1979. – №5. – С. 13–17.
2. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии / Н. Н. Амосова. – Л.: Издательство ленинградского университета, 1963. – 208 с.
3. Арбекова Т. И. Лексикология английского языка// Учебное пособие для II – III курсов. – М.: Высш. шк., 1997. – 240с.
4. Баран Я. А. Основні питання загальної та німецької фразеології. – Львів: Наукова думка, 1980. – 263 с.
5. Баран Я. А., Зимомря М. І. Теоретичні основи фразеології. – Ужгород, 1999. – 176 с.
6. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография / В. В. Виноградов. – М.: Наука, 7.Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. 8.Кунин. – Д.: Феникс+, 2005. – 9.Кунин А. В. Что такое фразеология / А. В. Кунин – М.: Наука, 1966. – 93 с.
- Кунин О.В. Фразеологія сучасної англійської мови / О.В. Кунин – М.: Міжнародні відносини, 1972. – 10.Мокиенко В. М. Загадки русской фразеологии. – М.: Высшая школа, 2005. – 257с.
- 11.отношения, 1981. – 210 с.
- 11.Телия В. Н. Типы языковых значений: связанное значение слова в

- языке. — М.: Международные
12. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах / Н. А. Красавский. — Волгоград : Перемена, 2001. — 495 с.
13. Жуков В. П., Жуков А. В. Русская фразеология : [учеб. пособие] / В. П. Жуков, А. В. Жуков. — М. : Высшая школа, 2006. — 408 с.
14. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. Кунин. — М. : Высш. шк., 1996. — 381 с.
15. Телия В. Н. Русская фразеология / В. Н. Телия. — М. : Школа "Языки русской культуры", 1996. — 288 с.
- Gibbs R. W. Jr., Bogdanovich J. M., Sykes J. R., Barr D. J. Metaphor in Idiom Comprehension / R. W. Jr. Gibbs, J. M. Bogdanovich, J. R. Sykes, D. J. Barr // Journal of Memory and Language. — 1997. — No 37. — P. 141–154.
16. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон / Теория метафоры. — М., 1990. — С. 387–415.
17. Блэк М. Метафора / М. Блэк // Теория метафоры. — М., 1990. — С. 153–172.
18. Ковалева Л. В. Фразеологизация как когнитивный процесс / Л. В. Ковалева. — Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2004. — 184 с.
19. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. — М. : Языки русской культуры, 1999. — 896 с.
20. Kövecses Z. Metaphor and Emotion : Language, Culture and Body in Human Feeling / Z. Kövecses. — Cambridge : Cambridge University Press, 2003. — 244 p.
21. Апресян В. Ю., Апресян Ю. Д. Метафора в семантическом представлении эмоций / В. Ю. Апресян, Ю. Д. Апресян // Вопросы языкознания. — 1993. — No 3. — С. 27–35.
22. Баранов А. Н., Добровольский Д. О. Аспекты теории фразеологии / А. Н. Баранов, Д. О. Добровольский. — М. : Знак, 2008. — 656 с.

23. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая ; [пер. с англ.]. – М. : Русские словари, 1996. – 416 с.

24. Бирих А. К диахроническому анализу фразеосемантических полей / А. Бирих // Вопросы языкознания. – 1995. – No 4. – С.14-21.

25. Денисенко С. Н. Фразеологічна картина світу як джерело етнокультурної інформації / С. Н. Денисенко, Г. О. Хант // Учені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. : Філологія. Соціальні комунікації. – 2012. – Т. 25 (64). – No 3 (2). – С. 188-192.

26. Калашник В. С. Фразеосемантичне поле «зовнішній вигляд людини» в східнослов'янських і степових говірках Донбасу / В. С. Калашник // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2009. – No 3 (18). – С. 68-77.

27. Маслова В. А. Лингвокультурология : учебное пособие [для студ. высш. учеб. зав.] / В. А. Маслова – М. : Академия, 2001. – 208 с. 28. Мокиенко В. М. Современная русская и славянская фразеология (синхрония и диахрония) / В. М. Мокиенко // PrzeglNod Rusycystyczny. – Katowice, 2008. – No 4 (124). – С. 9-27.

29. Прадід Ю.Ф. Проблеми фразеологічної ідеографії: на матеріалі української і російської мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.01, 10.02.02. – К., 1997. – 50 с.

30. Словарь украинского языка: Собранный редакцией журнала «Кіевская Старина» / [ред. Б.Д. Гринченко]: [у 4-х т.]. – К. – Т.4. Р-Я. – 1909. – 564 с.

31.. Словник української мови : [у 11 т.] – К.: Наук. думка. – Т.3. – 1972. – 744 с.; Т.8. – 1977. – 929 с.; Т.9 – 1978. – 918 с.; Т.11 – 1980. – 700 с.

32. Словник фразеологізмів української мови / [укл. В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дячук та ін.]. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.

33.Телия В. Н. Культурно-национальные коннотации фразеологизмов (от мировидения к миропониманию) / В. Н. Телия // Славянское языкознание. XI Междунар. съезд славистов. – М. : Наука, 1993. – С. 302-314.